

VRTEC.

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 6.

V Ljubljani 1. junija 1881.

Leto XI.

Prvi glas.

Mati prvi glas je bil,
Ki se 'z ust mi je glasil;
Sama tej besedi zhliti
Naučila me je mati.

Mati! mati! rékel sem,
V krilo njeno tékel sem;
Tamkaj čutil sem veselje,
Tam so bile moje želje.

Če pretila je napást,
Mater sem poklical v slast;
Mati me je zaslanjala:
Svojo kri bi zá-me dala.

Zamižálo mi okó,
Sén je zibal me sladkó;
Mati v sanjah pristopíla,
In v ígráh z menó je bila.

Zvátí hočem njé imé,
Dokler bodem vrh zemljé;
Kadar v jami záčnem spátí,
Klicati prestanem: mati!

Devojka.

— * —

Rudeče jagode.

Ubožna sva bila jaz in moja mati. Stanovala sva v bornej, lesenej kôči. Slamnata streha nad nama je naju čuvala dežjá in snegá. Skozi mala, napokana okenca je prisvítal zjutraj beli dan in priséval zvečera blede mesec. Vrtec pred kôčo je nama dajal najpotrébniše zelenjave. A še to borno bivališče ni bilo najino, nego bila je svojina kmeta, naseliv-

šega se kacih tisoč korakov od naju gori na rébru. Zato so mati hodili delat k Reberniku in takó so si služili pár mérníkov koruze in koš koruna (krompirja) za trdo zimo, ko je prenehalo delo na polji. Jaz sem pasel gospodarju desetorico topih ovac, gonil in vračal jih po strminah med leščevjem in samolesovino.

Takó sva živela nekaj časa, ubožno res, a živela sva.

Potem pa so mi jeli mati boléhati. Pohrecávali in pokašljevali so nekaj dni pri pletvi na njivi; a ker so le omagovali in omagovali, legli so v postelj, iz katere niso nikoli več vstali. Nikogar niso imeli, da bi jim malo postregel; zaradi tega sem moral jaz ostajati domá, da sem prinesel vode, prerahljal jim postelj in oskrbel, kar je bilo nujnega. Jedí so jim prinašali od Rebernika; to se zná, da je bila jed navadna, primerna le za zdravega človeka. A tudi marali niso mati kaj jesti in navadno se jedí še dotaknili niso.

Oni dnevi so mi bili dnevi tuge. Gorko in nepretrgoma sem želel, da mi ozdravijo mati in da se povrnem k ovcam na pašo. Ali Bog je sklenil drugače. Pešali so od dné do dné bolj in sušili se. Da bi mi umrli, to mi vendar nikoli ni prišlo na misel, kajti bil sem otrok, še zeló mlad; da bi me mati zapustili, ki so živeli z mano užé od kar sem pomnil, kaj tacega mi v resnici ni prišlo na mar in povedal mi tega tudi ni nihče, ker sem bil z materjo sam in tudi mati niso nikdar izpregovorili besedice o smrti.

Bilo je popóludne. Otožen sem slonel pri okenci in zrl skozi šipo na polje, kjer je vse živelo in gibalo se, kjer je solnce sijalo prijazno in veselo. Pokličejo me mati k postelji in mi s tihim glasom velé, naj grem v gosposki dvorec prosit malo krepke juhe, češ, da jim gre takó na mar. Vzel sem iz sklednika lončeno sklédico in bosopét sem korakal proti gosposkemu stanu. Kaj krasen je bil gosposki dom, od tal pa do vrha! Velika okna je imel, taka, kakeršne so bile pri nas duri, in za oknom so se videle dragocéne preproge. Odprl sem na lahno vrata in stopal po stopnicah navzgor s skledico v roci. A potem nisem vedel, kam se dejati, kam se obrniti. Začuti me kuharica, pride k meni in me vpraša, česa želim. Poprosil sem jo sramežljivo, naj mi podari malo juhe za bolno mater. A ona mi odgovorí, da sama tega ne sme storiti na svojo roko, da ide povprašat gospó. Tega še ni treba bilo. Slučajno pride gospá iz svoje sobe, lepo oblečena gospá. Nu, zagledavši me, preméri me z očmi osorno in potem zagovorí nekaj, zabesedi v ptujem, neumevnem mi tedaj jeziku. A iz glasú njenega govora, iz neprijaznega bléska v njenih očeh sem takój spoznal, da jej nisem po všeci. Odkazala mi je, s prsti pomignivši, pot po stopnicah doli in otišél sem s prazno sklédico, otišél iz bogatega poslopja s strahom in trepetom.

Tam pred gosposkim stanom sem se ustavil, kjer je mej temnimi vrkami in rumenimi bekami žuborel potok. Dišave okusnih jedil mi je pripihal veter skozi na pol odprto okno. In zrl sem nekaj trenutkov v bistro vodo in mislil . . . in naposled sem sklenil, da se ne vrnem praznih rok k bolnej materi. Dejal sem klobuk pod pazduho in tekel érez poljane proti strminam. Težke so mi bile nogé, a hotel sem kmalu opraviti in prinesiti materi rudečih jagod. Iz brezovega lubja sem napravil koharčka in jel vanja nabirati. Stikal sem pod grmovjem in mej skalinami, pripogibal visoko travo in obiral jagode. In tam na skali, krog katere je rudélo največ jagod, ležal

je gad, zvit v svitek, in leno se je odvijal, začuvši me. Meni pa je groza zatolklo srcé, skočil sem na stran in ozrl se pri tej priči na ravnino, prostirajočo se pod mano, kjer se je lahno zibalo rumeno žitovje, kjer je po belej cesti drdrala svitleča se kočija in v njej se vozila bogata gospá iz graščine. Ko sem napolnil koharčka z jagodami, utrgal sem dolge, osuhle bilke in nanižaval na nje rudeče jagode. Nato sem se spustil nizdolu in radostilo se mi je srcé, češ, kako veseli bodo mati rudečih jagod, mati, katero sem silno ljubil, strastno ljubil.

Dolgo časa sem moral nabirati; kajti užé se je mračilo, ko sem dospel do kôče in zvon je pri bližnjí cerkvi zvonil „Ave Marijo“ in njegov mili glas se je tožno razlival v večernem zraku, otožno se je glasil mojemu sreč. Stopim v sobo z jagodami v roci. Temno je bilo po vseh kotovih; hitim k materinej postelji in tiho jej pošépnem na uhó: „Mati, jagod sem vam prinesel. Ali bodete jedli jagode, mati?“ Tako sem šeptal in pritisnil poljub na materino čelo, gorak poljub na mrzlo čelo . . .

A odgovora nisem dobil, niti najmanjše besedice ni bilo slišati iz ust premile mi matere. In strašna slutnja se me je polastila; kaka, takrat še sam nisem vedel. Samo to sem čutil, kako mi je kri od vseh strani grozovito pritisnila na srcé. Čutil sem solzé, ki so mi zarosle v očesu in z drhtajočim glasom sem klical mater in jih budil in jih prizival . . . Ali zamán! niso se oglasili; za vselej so premolknili ravno takrat, ko sem jim nabiral sladkih jagod. In obupno sem jih objel z rokama okolu vratú in stokal in jokál. Prišel sem ob zavést.

Ko se zjutraj prebudim, otarem si oči in ozrem se okolo sebe. Lepe sanje sem sanjal, sanje srečne; zdaj sem ugledal mater ležečo na deski sredi zakajene kôče in ogrneno z belo platenino. Pri mrličevem vzglavji je brlela svetilnica in čudovito obsévala prebledeli obraz umrle mi matere. In iz postelje sem planil in objemal mater in prelival solzé, grenke solzé.

Poleg mrliča pa je čumela sključena ženica in me je tolažila. A kdo in kaj bi me moglo tolažiti zdaj?

Zvonilo je v zvoniku in pokopali so mater. Na krsto (trugo), kamor so jih zabíli, vsipala se je prst in kamenje, in gorjé je sulo na moje pobito, otožno srcé. Mislil sem takrat in potem še nekaj dní, da bo konec mojemu mlademu življenju, in družega si nisem želel, nego to, da mi upihne Bog luč življenja in me zedini z materjo, z mojo sladko materjo.

Brez radosti in brez veselja sem taval okrog. Peli so ptiči, zelenela je trava in cvetele so cvetice in sredi narave — neveste so se igrali otroci in me vabili méd-se. Ali jaz nisem maral niti ptičjega petja niti otročjih iger; vse je bilo za mene mrtvo in jaz sem bil mrtev za vse. Bližala se je noč ónega dne, ko so mi zagrebli mater. Domóv v kočó mi ni bilo mogoče, kajti duri so bile zaklenjene. Na stezi, vodečej od kôče proti gradiču, srečal sem grajskega dečka, ki se je igral. Imel je vozičke in konjičke in te je prepeljaval po poti sem ter tjà. Ko je videl, da mu grem nasproti, pritekel je k meni in mi razkazoval vozove in konjičke in druge dragocéne igrače, kakršnih dotlé nisem še vidil nikdar in nikjer, nikar li imel. Ali jaz se nisem zanimal za njegove igrače; to je očutil in jezno se je zaletel vá-me in me prekopicnil v zeleno travo. In kar nič se mu nisem postavil v bran . . .

Ko sem vstal in odhajal, vpil je za menoj: „Kaj boš ti, borè, ti kaj tacega nimaš in tudi imel ne boš. A meni je prinesel brat, vrnivši se iz daljnega mesta, tam od nekòd...“ Takò je govoril in zaničljivo in porogljivo se mi krohotal. A jaz sem žalosten legel ob vodi pod grm in sem skozi prste gledal na solnee, zahajajoče tam na zatoku. Sreča, tako sem si mislil takrat, zašla je tudi meni.

Znočilo se je in rezák mraz je zavladal okolo mene. Kar zéblo me je. Pobral sem se s tal in sam ne vedoč ne kaj ne kakò, bližal sem se gradu in tam sem šel po stopnicah gori in sem obstal pred vratmi dvorane, v kateri se je godlo in plesalo. Lahno so se zibale krasne melodije, pojemale in ojačavale se. In zažvenketali so kozarci in napijalo se je sinu, povrativšemu se iz tujine. A jaz sem slonel ob vratih in poslušal godbo, poslušal žvenketanje in pokrtil sem si lice in sem jokal, bitko jokal.

Od sih mal mi je preteklo mnogo mnogo dni po strugi mojega življenja. A reči moram, da je vedno prostiral nad mano angelj krilatec svoja krila in dobrotljivi Bog me je čuval povsod in vedno. S pomočjo velikodušnih dobrotnikov sem prišel do tega, kar sem zdaj.

Vrnil sem se pozneje domòv. Naša nekdanja kòča je še stala, lesena in slabovežna, kakor nekdanj; a gradič se je precej izpremenil. Izgubil je gosposko lice in pokmétil se je. Od kmeta gredočega mimo menè sem zvedel, da je iz rok nekdanjih lastelinov, ki so se poizgubili in pomrli, prešel imovitemu mlinarju v svojino. In pri tej priči sem se ozrl na mlinsko kolò vrteče se in ropotajoče, in glej! to, kar je bilo pred kratkim še spodaj, zaobrnilo se je navzgor. Na vrteče se kolò sem gledal in mislil . . .

A tisti dan sem bil na materinem grobu, tam sem molil in jej rekel postaviti primeren spomenik.“

To mi je pripovedoval mož v visokej cesarskej službi, ko sva se vozila po širnem Dunavu na urnem parobrodu, pravil mi je prav priprosto, zamišliviši se v nekdanje čase. Ko je končal, zablestéla mu je solza v očesu in podal mi je rokò. Nato sva se podala počivat. Dolgo nisem mogel zaspati; v mislih sem imel možá, revnega nekdanj, bogatega zdaj. In še potem sem se mnogokrat spomnil možá in blesteče solzé v njegovem očesu. Nisem si tudi mogel kaj, da bi ne povedal te povestice vam, mili otroci, vzlasti, ker vem, da blagi mož užé biva ondu, kjer ni jokú ni solzá, s kratka: ondu, kjer je prava sreča domá.

Jos. Gradčian.

—*—

Domovina.

Moja domovina je v najlepšem kraji cele dežele. Na prijaznem hribcu stoji zala vas mej lepimi travniki in rodovitim poljem. Nad vasjó kipi v nebò visoka gora s čistimi studenci in potoki; pod vasjó je bogato polje z najlepšimi njivami. Za vasjó je gozd in tu pasó po zelenih tratah veseli pastirji vaško živinico. Pred vasjó teče potok s prečisto vodó. Pòtje v vas so široki in čedni in vélika cesta drží ob gori v mesto. Moj dom stoji na najvišjem hribcu v dolini. Hiša je prijazno poslopje; pred hišo je zelena lipa, lep dvor in na dvoru studenec; zadej za hišo je velik vrt z ovočnim drevjem in cveticami. Pri hiši je skedenj in pod skednjem so hlevi za živino.

—*—

Na polji.

Okolo domače vasi je polje. A polje ni povsod onega istega lica. Ondu se zemlja vzdiguje v prijetne hólmece, ki jih je pridni kmetič predelal v vinograde. V lepih, ravnih vrstah stoji trta pri trti, privezana h kolu, ki jo varuje pred vetrovi in jo drži k višku. Koliko veselja, ako pogledamo lepi red,

ki se nahaja po vinogradih, in to še posebno v jeseni, ko vinogradnik tlači sladki mošt in dobro vinsko kapljico iz sočnatih grozdov.

Ondu, kjer je polje ravno, napravil si je pridni kmetovalec rodovite njive. Na dolgo in široko se ziblje rumeno žitno klasovje: tu pšenica, ondú réž, tu zopet oves, ondu ječmen.

A dosti truda in dela je stalo ubozega kmeta, predno mu je žito takó lepo dozorelo. Najpred mu je bilo treba pusto zemljišče z gnojem dobro pognojiti, potem z oralom gnoj podorati in zemljo preobrniti takó, da se je brazda k brazdi prilegla. Nato je bilo treba seme vsejati. Po vsejanem semenu je zemljo z brano prevlekel, da se je zemlja prerahljala in se je seme pod zemljo zavleklo; kajti na površji bi ga bile ptice pobrale in njegov trud bi bil zaman. Naposled je bilo treba še vso njivo z valom povaliti, da se je zemlja lepo vtisnila. Ko je bilo vse to storjeno, bila je njiva obdelana. In kmalu je začelo seme kaliti in pognalo je neizmerno mnogo bilek izpod zemlje na beli dan.

A tudi mnogo plevela se je pokazalo med bilkami, ki žitu neizmerno škoduje. Plevel je bilo treba poruvati. Prišle so plevce, da oplejejo žitno polje. Pri pletvi se je marsikatera tuja cvetica skrila pred roko pridne in skrbne plevce ter tako ostala na žitnem polji, dorasla je in se razcvetela v veliko veselje nedolžnih otrok. Tu je škrlatasto-rudeči kokalj, ondu zopet med jarim žitom modra plavica s svojimi lepo višnjavimi cveti.

Med gosto žito in cvetice se je naselila prepelica, katerej najbolj ugajajo njive, obsejane s pšenico. Vesela pevka je to, ki se nikoli ne utrují ter vedno poje svoj „pet pedí, pet pedí!“ — Tudi skorjanček, prepeličin sosed, ki o lepem vremenu poje skoraj ves božji dan, napravil si je svoje zanikerno gnezdice v razóru žitnega polja. Le pogledjte ga, kako visoko se vzdiga v sinji zrak ter neprestano vrišči, žvrgljá in drobí svojo nedolžno, pobožno pesenco.

A žito ne ostane vse leto na polji. Ko je zrnje v klasovji dozorelo, pridejo ženjice, da požanjejo zrelo žito in ga povežejo v snopove. Velik voz pride na njivo, da odpelje obili blagoslov nebeški domov in ga spravi v skednje in žitne shrambe. Zdaj je proč krasota žitnega polja. Tam, kjer je malo poprej še stalo bogastvo, vidi se zdaj uboštvo in prazno strnišče.

Poleg žitnega polja se razprostirajo zeleni travniki z bujno travo in cveticami prekriti. Tisoč in tisoč pisanih cvetic vzdiguje svoje pisane glavice iz zelene trave, puhtč svoj prijetno vonjavo na vse strani. In travnik, kako lep je travnik! vidi se nam, kakor bi bil pobarvan z najlepšimi barvami. Povsod se vidijo prelepe kresnice in škrlatno rudéči jagleci. Tam ob potoku, ki se vije kakor srebrn trak po zelenem travniku, cvetó višnjave potočnice. Dečki in dekletca iz vasi hité si nabirat pisanih cvetic in si spletat šopke in vence.

Po travnicah se pasó konji, krave in ovce. Vsaka čreda ima svojega pastirja, ki skrbi, da se nobeno živinče ne izgubi s pašnika, koder se pase. Paziti pa je pastirjem tudi nato, da živina ne zaide na travnike, katerih trava se poseče v senó za živinsko klajo po zimi.

Vinogradi, njive in travniki so bogati zakladi kmetijskemu gospodarju. Blagor mu, kdor jih zna umno obdelovati!

Iv. Tomšič.

Cesarjevič Rudolf in čevljarski deček.

Necega dne se podá cesarjevič Rudolf, bivajoč v Pragi, v dvorne bleve. Bil je priprosto oblečen ter ni imel nobenega častnega znamenja na prsih. Mimo njega pride čevljarski deček, pojóč neko veselo češko pesmico. Cesarjevič ga pokliče k sebi in ga prosi, naj bi zapél še jedenkrat óno pesmico. „Aha, vi bi jo radi poslušali zamán,“ reče deček smijóč se in se postavi prav moško pred cesarjeviča. Cesarjevič se mu nasméhne, rekoč: „Dam ti pet goldinarjev, ako zapoješ.“ — „Kaj, Vi bi mi dali pet goldinarjev, rad bi znal, kje jih boste vzeli, bori topničar,“ odvrne priprosti čevljárček. Nato mu ponudi cesarjevič desetak, ako zapoje. Ali deček je bil zvít in previden ter je zahteval plačilo naprej. Cesarjevič mu takój dá desetak. Deček vzame bankovec, dene ga na tla, stopí z obema nogama nanj in zapoje svojo češko pesmico. Odpevši, pobere denar ter naglo zbeži po cesti. Tu se zadene ob necega góspoda, kateri mu še le pové, kdo je prav za prav óni „topničar.“ Ves prepađen od strahú se vrne ubogí čevljárček k cesarjeviču nazaj ter mu, tresóč se po vsem telesu, pomoli desetak. Ali cesarjevič mu reče, da naj denar le obdrží in naj družega dné k njemu pride v cesarsko palačo. Točno pride družega jutra ubogí čevljárček v cesarsko palačo in se postavi pred cesarjevičevo sobo, kjer ga je že čakala nova prav lepa obleka. Kdo naj popíše veselje presrečnega dečka!

Bolni Ivanko.

O joj, draga mati, kaj naj storim, da mi bolečine odležejo,“ stokal je bolni Ivanko.

„Utolazi se, utolazi, ljubo moje dete; tebe čuva tvoja mamica. A povédi mi, kje te najbolj boli, dete moje, ljubi moj Ivanko?“

„Od bolečine ne morem niti da vam odgovorim, ljuba moja mati. Nekaj me bôde tukaj od leve strani pri srcu. O joj!... O joj!... boli me kakor da bi me kdo z nožem rezal. O joj, kaj je to, kar me tako boli?“ jecljá bolni Ivanko z onemoglim glasom — kakor da bi sanjal.

„Utolazi se Ivanko, utolazi se, ter zaupaj na ljubega Bogá, on te ozdravi. Ali želiš kaj jesti, sladki moj Ivanko,“ vprašajo ga mati.

„Oh, mati, pustite me z jedjó, vsaka jed se mi mrzí!“

Užé nekoliko dni, odkar je bil Ivanko v postelji ni okusil nobene jedí. Starši so bili v velikej skrbi zaradi bolnega Ivanka ter niso znali, kaj naj storé, da bi pomogli bolnemu otroku. Poklicali so to in óno sosedo v pomoč, ali bilo je vse zamán, ne ta ne óna ni mogla pomagati bolnemu Ivanku.

„O joj, oče! pogledjte, kako me boli,“ vpije ubogi Ivanko in se joka.

„Ne boj se, ne boj se, ljubo moje dete, tukaj sem tvoj oče, kaj bi rad?“

Naposled se odločijo starši, da pokličejo zdravnika, kajti bolezen je bila vedno hujša in Ivanko je bil užé bled in prepaden kakor mrlič. Zdaj je zajokal, zdaj zopet zastokal, zdaj zopet bil tiho, kakor da bi bil mrtev. Minulo je užé nekoliko dni in Ivanku je bilo vedno hujše. Ubogi starši so mu vedno čelo močili s hladno vodo, prosili ga, da bi kaj jedel, poljubovali ga na čelo in na ustna, jokali so kakor mali otroci ter bdéli pri njem dan in noč, vse to so starši radi storili, samo da bi jim ozdravel ljubi Ivanko.

Ali vse njih prizadevanje je bilo zastonj; Ivanku ni odleglo, da-si so starši vse storili, kar bi bilo v olajšavo bolnemu otroku. Uboga mati je vedno klečala in molila pred podobo Marije, ki je visela na steni ob postelji bolnega Ivanka. Prosila jo je zdravja za svoje bolno dete.

Bilo je ravno v dan sv. Jurija, da pride zdravnik iz bližnjega trga. Takój stopí k bolnemu Ivanku, da bi pregledal od kod izvira huda bolezen. Povpraševal ga je, kje ga boli, da li mu jed diši i. t. d. Na vse to mu je Ivanko počasi odgovarjal.

„Od kod ta huda bolezen?“ vprašajo starši zdravnika.

„Od prehlajenja,“ odgovori zdravnik.

„In kje bi se bil mogel prehladiti? Z večera, kadar koli se leže spat, pokrije se prav dobro; a po noči zopet mi pazimo, da ni nikoli razodet. Čisto nerazumljivo nam je, od kod bi bilo prehlajenje.“

„Verujte mi,“ odgovori zdravnik, da je ta bolezen od prehlajenja.

„Ali za ljubega Boga, kje bi se bilo prehladilo naše dete,“ čudijo se starši.

„Ako se ni otrok prehladil po noči, nu potlej se je po dnevi,“ odgovori zdravnik staršem.

„Je li, Ivanko,“ vpraša zdravnik, „da si se pred boleznijo igral nekje z otroci?“

„Da, igral sem se s svojimi tovariši,“ odgovori Ivanko.

„In si znabiti ležal malo na travi?“

„Nisem ležal samo malo, nego ležal sem mnogo,“ odgovori Ivanko.

„Ko smo se odigrali, bili smo vsi takó trudni, da smo skoraj plavali v potu (znoji). Tako pótni nismo mogli iti takój domóv in legli smo se v travo, da se malo odpočijemo.“

„In ste li dolgo počivali v travi?“

„Dosti dolgo, — o joj! o joj! kako me bóde z leve strani,“ zavpije zopet bolni Ivanko ter komaj da konča s slabim glasom: „počivali smo do solnčnega zahoda.“

„In ali si kaj očutil, da te boli?“

„Nič nisem čutil, da me kaj boli. Samo ko smo se domóv vračali, bilo mi je hladno po vsem životu; zdelo se mi je, kakor bi mi bil kdo srajco v mrzlo vodo pomočil. A tukaj od leve strani me je nekaj zabodlo, to je bilo gotovo od znoja.“

„Ali vidite zdaj,“ reče zdravnik starišem, „deček se je igral z otroci in se je prehladil; a od prehlajenja ga bóde.“

„Niti zdaj še ne umejeva, kako se je moglo dete prehladiti,“ izpregovori oče. „Vetra ni bilo od nikoder, a solnce je pripékalo, kakor še nikoli letos — gorko je bilo povsod.“

„Ej rad vam verujem, da je bilo lepo in gorko vreme,“ odgovori zdravnik, „ali zdaj vam hočem razjasniti, kako se je vaš sin Ivanko v tem gorkem vremenu prehladil. Dakle poslušajte: Kadar se človek potí, takrat je zanj največja nevarnost, ako se ne varuje. V pótнем stanju je človeško telo najgorkejšje, in znoj ali pót puhti iz telesa, to je, znoj izhlapéva. Za izhlapénje vsake mokrote pa je treba užé precejšnje gorkote. Zato nam je v mokrem oblačilu mraz, ker sušenje mokrega oblačila životu gorkoto jemlje. Tako je bilo tudi z vašim sinom Ivankom. Zemlja, na katero se je bil vlegel, bila je zeló hladna, ker posebno zdaj aprila in maja meseca, ko se ravno deli zima od poletja, zemlja je polna vlage ter potrebuje mnogo gorkih solnčnih žarkov, predno se jej gorenja površina nekoliko ogreje in se vlaga v soparo izpremeni. Ker je bil Ivanko zelo pótен, ni bilo drugače, da je zdaj obolel, ker znoj ali pót bi bil moral izhlapévati, a ni mogel, ker je bilo premalo potrebne gorkote — zemlja namreč je bila prehladna — zato je moralo dati gorkoto telo, katero je vsled tega prehitro ohladelo. Zato se je Ivanku zdelo, kakor da bi mu bil kdo srajco v mrzlo vodo pomočil, ko mu je znoj po telesu hladnejši postajal. Od hladnega znoja, to se zna, da je tudi telo zeló ohladelo — in vsled tega je prišlo prehlajenje. Nu, ko bi me ne bili hitro v pomoč pokličali, težko da bi bili ozdravili svojega sina, ker to vidite sami, kako hude bolečine trpi vaš Ivanko. Mislim, da ste me zdaj razumeli, kako je prišla bolezen iz prehlajenja.“

„Nikoli bi si ne bil kaj tacega mislil, da se je Ivanko mogel zunaj na gorkem vremenu prehladiti,“ odgovorijo oče.

Ivanko je zopet ozdravel ter je svojim tovarišem mnogokrat pripovedoval, kako lahko se človek prehladi, kadar je pótен, ako se ne varuje, ter tudi lahko prav nevarno izboli, ako leži na vlažnej ali mokrejši zemlji.

(Po „Golubu.“)

Kakšne dolžnosti imajo otroci do svojih staršev.

Naši starši so v prvi vrsti naši bližnji in z nami v najtesnejši zvezi; njim se imamo za Bogom najprej zahvaliti za življenje, odgojo in brezštevne druge dobrote. Ta tesna zveza, s katero smo s svojimi starši zvezani, in te brezštevne dobrote, katere smo od njih prejeli, nalagajo nam pa tudi posebne dolžnosti do njih. — Kakor v vsem, nam je naš Izveličar tudi v vestnem spolnovanju dolžnosti do staršev lep zgled; kajti sv. evangelist Lukež (2, 51.) pripoveduje, kako je bil ž njimi prijazen, kako jim je pri delu pridno pomagal in jim bil pokoren. Ko se je iz Jeruzalema s svojimi starši povrnil v Nazaret, bil jim je pokoren in je rasel kakor v starosti, tako

v modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh. In tako je tudi drugim zapovedal te dolžnosti izpolnovati. A kako izpolnujemo mi te dolžnosti? — Jaz nečem tukaj navajati vsakdanjih tožeb staršev proti otrokom, nečem otrokom očitati, da jih večina svoje dolžnosti do staršev slabo izpolnjuje, ampak hočem samo razložiti dolžnosti, katere imajo otroci proti staršem izpolnovati. Mislim pa tukaj na bolj odrasčene sinove in hčere, kajti majheni, še nedorasli otroci se o tem podučujejo v šoli in oni tudi tega sestavka, naj bi bil še tako razločno napisan, ne bi razumeli.

Kakšne dolžnosti imajo tedaj odrasčeni otroci do svojih staršev? — Odrasčeni otroci so dolžni 1. svoje starše spoštovati, 2. ljubiti jih in 3. ubogati jih.

1. Otroci morajo svoje starše spoštovati; to že zahteva zapoved, katero je Bog v starem testamentu po Mozesu dal otrokom: „Spoštuj

svojega očeta in svojo mater.“ (II. Moj. 20, 12.) To zahteva tudi modri Sirah (3, 9.): „Z dejanjem in z besedo in z vsem potrpljenjem spoštuj svojega očeta“; in sv. Pavel (Efež. 6, 2.): „Spoštuj svojega očeta in svojo mater, to je prva zapoved z obljubo.“ — In kako bi tudi svojih staršev ne spoštovali? Saj so starši, po katerih nas je Bog v življenje poklical, katerim je Bog veliko skrb za nas naložil. V letih starejši od nas so že marsikaj videli, slišali in poskusili, ter so že zaradi tega vsega spoštovanja vredni, če bi tudi imeli slabosti, zaradi katerih ne bi zaslužili spoštovanja.

A kako naj svoje spoštovanje do staršev izkazujemo? Z dejanjem; to je, mi se moramo proti njim spoštljivo obnašati, krotko in prijazno ž njimi govoriti in jih pred družimi ljudmi odlikovati. Kralj Salomon je s svojega kraljevega prestola vstal, ko je mati k njemu prišla, šel jej je naproti, globoko se jej priklonil ter jej velel poleg njega se vستي. (III. Kralj. 2, 19.) Tudi egiptovski Jožef je očitno skazal očetu svoje spoštovanje; kajti ko je slišal, da pridejo oče k njemu, peljal se jim je naproti, in ko sta se srečala, objel jih je in se od veselja jokal. (I. Moj. 46, 29.)

Tako moramo tudi mi očitno svoje starše spoštovati ter se jih ne smemo nikoli sramovati, da-si so stari, ubožni ali nizkega stanú; ne smemo jih osorno nagovarjati, preklinjati ali psovati; ne smemo jih pisano gledati ali se iz njih norca delati; ne smemo jim njihovih slabosti oponašati, niti jih opravljanje ali raznašati, ampak vselej moramo ž njimi prijazno in uljudno govoriti, in če bi tudi kaj krivega od nas zahtevali, smemo jim le dostojno ugovarjati.

Spoštujte torej svoje starše z besedo in dejanjem, kajti: „proklet bodi,“ pravi sv. pismo, „kdor ne spoštuje svojega očeta in svoje matere.“ (V. Moj. 27, 16.) Nasproti pa pravi modri Sirah (3, 7.): „Kdor svojega očeta spoštuje, dolgo bo živel, in kdor svojo mater spoštuje, ta je kakor óni, ki zaloge nabira.“

2. Otroci morajo svoje starše ljubiti. Ljubi Jezus nas uči: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.“ (Mat. 22, 39.) Ako vsled te zapovedi moramo vsacega, tudi tujega, nepoznanega človeka ljubiti, koliko bolj moramo ljubiti svoje starše, ki so nam najbolj bližnji, naši največji dobrotniki na zemlji?

Le pomislite, koliko so vaši starši z vami trpeli, ko ste bili še prav majhen in malozmožni! In še zdaj ostanete še dolgo slabe nežne stvarce, ki bi morale brez skrbi in ljubezni svojih staršev revno poginiti. Ne da se vse popisati, kar v tem času starši za svoje otroke storé in pretrpé. Mati jih mora snažiti, oblačiti in marsikatero noč pri njih prebdeti; a oče mora za nje delati in v potu svojega obraza jim kruha služiti. In kaj imajo starši za vse to? Nič drugega, nego žalostni jok in nadležno kričanje ubozega otročiča.

In ko otroci odrastejo morajo jih podučevati in z vsem potrebnem oskrbovati, da se morejo pozneje sami preživeti. A kdo more preračuniti ogromne stroške, pota in skrbi, katere imajo zaradi tega ubogi starši? „Kako bom svoje otroke preskrbel?“ s tacimi mislimi vstajajo in se vležejo starši, ki imajo odraščene otroke, in mnogokrat je skrb, bodo li jih mogli dobro preskrbeti, težka mōra, ki jih tlači noč in dan ter jim krade ljubi mir in sladko spanje. Kdo bi pač ne ljubil teh svojih največjih dobrotnikov, kateri so zanj toliko dobrega storili in trpeli, ki so ga odgojili in preskrbeli, ki še zdaj zanj skrbé in se trudijo, kolikor morejo.

In kako nam je svojo ljubezen do staršev izkazovati? V to nam je zgled mladi Tobija, o katerem je mati rekla, da je bil staršem svetloba oči, podpora starosti in tolažba življenja. (Tob. 10, 4.) Tudi v posvetnej zgodovini imamo lep zgled otroške ljubezni. Brata Kleobis in Biton sta svojo mater tako ljubila, da sta jo sama na vozu v tempelj peljala, ko je morala iti darovat, a ni bilo živine, ki bi jo bila peljala. — Tako moramo tudi mi v dejanji svoje starše ljubiti; vselej moramo pripravljeni biti, postreči jim in dobrote izkazovati, kolikor le moremo; nasproti pa se moramo vsega izogibati, kar bi jih žalostilo. Otroci, ki svoje starše ljubijo in jim radi pomagajo pri delu, imajo potrpljenje z njihovimi slabostmi, v žalosti jih tolažijo, v boleznih jim strežejo, in jim oskrbé vse, česar potrebujejo ter jim tako lehčajo težave starih dni, dobro vedoč, da staršem in učiteljem ne morejo nikoli toliko dati, kolikor so od njih prejeli.

Ljubite torej svoje starše, in ne žalite jih, nego storite jim dobro, kolikor morete. Zapómnite si, kar modri Sirah govori: „Sin, podpiraj starost svojega očeta, in ne žali ga v njegovem življenji. Kako grdó sloví, kdor očeta zapustí, in proklet je od Bogá, kdor mater razsrđi.“ (3, 14, 18.)

3. Otroci morajo svoje starše ubogati. Sv. pismo nam to zapoved ostro priporoča z besedami: „Otroci! bodite pokorni staršem v vseh rečeh; zakaj to je dopadljivo Gospodu. (Kol. 3, 20.)

In Mozes je v starem testamentu zapovedal staršem nepokornega sina s smrtjo kaznovati. (V. Moj. 18—22.) Da otroci starše ubogajo, to je tudi prav pametno, ker starši so naši prvi predstojniki. Vsacega vikšega pa moramo ubogati. Dalje imajo starši dolžnost, da nas k pridnosti in čednosti napeljujejo, kar uči sv. Pavel, rekoč: „In vi očetje! nikar ne dražite svojih otrok k jezi, nego vzredite jih v podučnji in svarjenji Gospodovem.“ Če pa imajo starši dolžnost nas od hudega odvrčevati in k dobremu napeljevati, tedaj moramo tudi mi imeti dolžnost, ubogati jih; kajti čemu bi bile njihove besede, opomini in zapovedi, ako nam ne bi bilo treba jih ubogati. Zgledi sv. pisma nam to potrjujejo. Očak Jakob je poslal svojega sina Jožefa k bratom na polje, in Jožef je takój odšel, ko je bil očetovo povelje slišal. — Stari Tobija je poslal svojega sina v daljno mesto, da bi mu dolgove iztirjal, in njegov sin je takój ubogal in šel. Mladi Tobija je očetu rekel: „Oče, vse bom storil, kar koli si mi zapovedal.“ (Tob. 5, 1.)

Tako radovoljno moramo tudi mi povelja svojih staršev izpolnjevati. Brez godrnjanja in obotavljanja moramo ubogati, ako nam ukažejo kaj delati, bodi si domá ali na polji, ako nas pošljejo v šolo ali v cerkev, ako nas opominjajo k čednosti ali pridnosti. Ako nam rekó, da po noči ne smemo od doma iti, da ne smemo s hudobnimi osobami občevati, da ne smemo na nevarne kraje hoditi, moramo jih zvesto ubogati. Samo tedaj jih nismo dolžni ubogati, ako nam bi kaj hudega veleli storiti, recimo: krasti, koga poškodovati i. t. d.

Nekateri otroci se pa izgovarjajo, da jim je večasih silno težavno povelja staršev izpolnjevati. Mogoče; ali ti naj vendar pomislijo, ali niso njihovi starši že sto in stokrat storili za nje, kar jim je bilo tudi težavno. In kakšna bi bila ta pokorščina, storiti samo to, kar je lehkega? Bodite tedaj pokorni svojim staršem. Matrini glas je najljubši in očetove besede so najbolj do-

brovoljne. Nobena sila ni tako mila, kakor očetova, nobena gosposka ni tako dobrohotna, kakor oče in mati. Bodite pokorni, da se vam bode dobro godilo na zemlji, kajti modri Sirah pravi: „Otroci, poslušajte očetova povelja in delajte tako, da vam bode dobro.“

To so tedaj dolžnosti otrok do staršev; namreč spoštovanje, ljubezen in pokorščina. Spolnujte te dolžnosti in ne dajajte s svojim obnašanjem staršem vzroka, da bi morali čez vas tožiti. Če starši čez vas tožijo, to je pač slabo znamenje za vas, ker le izprideni in spačeni otroci delajo svojim staršem žalost in britkost. Enkrat bodele gotovo vsi spoznali, da niste prav delali, a takrat bode že prepozno.

Po naravnem redu gredó starši pred otroci v grob. Kadar bodo vaši starši v grob položeni, takrat se bodele večkrat spominjali besed, s katerimi ste jih žalili, in dejanj, s katerimi ste jih dražili; takrat bodele želeli, da se ne bi bili nikdar tako grdo vedli ali — zamán! Takrat bodele želeli, da bi še imeli starše, da bi jim mogli kaj dobrega storiti, ali te želje bodo zastonj. Zdaj je čas, zdaj mislite na to, kako bi svojim staršem delali veselje; zdaj se izogibljite vsega, kar jih žalosti in storite samo to, kar jih veseli.

J. S—a.

Prince Evgenij, avstrijski vojskovodja.

Bilo je 1683. leta, ob onej dóbi, ko so se pripravljali Turki Dunaj oblegat, da se pride iz Francoskega mlad človek k cesarju na Dunaj za vojaka ponujat. Tujec je bil majhene, borne postave, ali njegove žive, črne oči bile so izraz velicega poguma in duhovitosti. Mladenič se je zval: prince Evgenij.

Kdo bi si bil takrat samo mislil, da bode to imé kdaj zaslovélo po vsem avstrijskem cesarstvu in da bodo sovražniki cesarstva trepetali pred tem imenom!

Prince Evgenij je iz italijanske rodovine, a rojen in vzrejen je bil na Francoskem.

V desetem letu svoje dóbe je zgubil očeta,

od katerega je bil za duhovski stan namenjen, a v njem se je že v najmlajših letih vzbudilo veselje do vojaščine. Njegova mati, ki je na francoskem dvoru živela, zamerila se je in je bila izgnana. Ta dogodba in pa to, da ni mogel niti najnižje stopnje dobiti v francoskej armadi, da-si je bil v vseh vojaških vedah izobražen, gnalo ga je drugam. Takó je prišel iz Francoskega na Dunaj, in cesar Leopold I. ga je prav prijazno sprejel v vojaško službo. Vojna s Turkom je dala kmalu priložnost mlademu princu, da je mogel opravičiti zaupanje, ki ga je imel cesar do njega. Užé pri bitki za osvobojenje Dunaja se je Evgenij takó junaško obnašal, da ga je vojvoda Karl lotarinški posebno pohvalil, a to je storilo, da je cesar dvajset let starega mladeniča

postavil za poveljnika dragonskemu polku. Na Ogrskem se je Evgenij pri vsakej priložnosti odlikoval, pridobival je zmago za zmago; njegova posebna nadarjenost za poveljništvo v vojni se je pokazala očitno.

O njegovih slavnih dejanjih se je kmalu slišalo tudi na Francosko in francoski kralj je zdaj še le spoznal, kako izvrstno moč je odrinil od sebe. Rad bi ga imel nazaj, a bilo je vse zamán; Evgenij je ostal v avstrijski službi.

Cesar Leopold je imenoval Evgenija za maršala. Pod njegovim poveljništvom je zmagala cesarska armada Turke v krvavej bitki pri Senti 1697. l. Zdaj je poskušal francoski kralj mladega Evgenija z vsemi mogočimi obljubami pridobiti zase in ga nazaj na Francosko privabiti. Ponujal mu je maršalstvo, ponujal mu poglavarstvo in vsakoletno doklado 2000 cekinov, ako se vrne na Francosko in njemu služi. Ali princ Evgenij mu odgovori: „Jaz sem zdaj cesarski maršal in dolžnost hvaležnosti me veže na mojega gospodarja; novcev (denarja) ne potrebujem in tudi brez francoskega poglavarstva lahko izhajam.“

Armada je ljubila Evgenija kakor svojega očeta in tudi on je ljubil vojake kakor svoje otroke. Vsaka zasluga priprostega vojaka je bila primerno obdarovana. Pod Evgenijevem poveljstvom je bila cesarska armada nepremagljiva.

V 9. dan septembra meseca 1688. leta so cesarski vojaki oblegali Beligrad. Naskakajoči pešci so se užé začeli umikati. Ali Evgenij in parski volitni knez jih zavrneli. S kreplekim glasom: „za menoj, továriši! danes nam je premagati, ali pa umreti!“ zaletí se Evgenij s prvimi v prodrto obzidje. Neki janičar ga mahne po glavi, a on mu porine meč v prsi. Ta naskók je rešil osodo Beligrada, ki je bil vzet sovražnikom.

Trem cesarjem je služil princ Evgenij z največjo udanostjo in zvestobo: Leopoldu I. in njegovima sinovoma Josipu I. in Karlu VI. Znamenite so besede, s katerimi je Evgenij o njih rad pripovedoval, rekel je: „Leopold je bil moj oče, Josip moj brat in Karl moj gospod.“

Princ Evgenij je bil tudi velik prijatelj znanosti in umetelnosti. Kadar koli je imel kaj časa, čital je stare klasike in premišljeval zgodovino pisce in pesnike. Prvo popolno in lepo zbrano knjižnico na Dunaji je on napravil. Zidal je tudi več lepih poslopij in gradov, posebno Belvedere na Dunaji.

V noči od 20. na 21. aprila 1736. l. pobrala je neusmiljena smrt sivega junaka v njegovem spanji. Bil je v 72. letu svoje dóbe. V dan 20. aprila je imel še goste pri obedu in je bil prav dobre volje ž njimi. Z večera je bil v navadnej družbi, malo je govoril in težko dihal. Vlegel se je k počitku brez večerje. O pólunoči ga je slišal služabnik še mirno sopsti — a zjutraj ob osmej uri so ga našli mrtvega v postelji. Cesar Karl VI., ki ga je v resnici objokoval, izgubil je ž njim zmagonosni meč, Dunaj je izgubil ž njim svojega najboljšega meščana in cesarske dežele svojega osvoboditelja in váruha, a svet je izgubil jednega svojih najslávnejših vojskovodij. Njegovo telo počiva na Dunaji v cerkvi sv. Štefana.

Po rodu Italijan, po rojstvu Francoz, z dušo in telesom pravi Avstrijec podpisaval se je: Eugenio von Savoye — v treh jezicih I. T.

Kaj nam cvetice pravijo.

Cvetice po travnicah in poljanah, oblečene v praznično oblačilce, šeptajo nam v svojej prijetnej vonjavi tako-le na uho: „Poglédi nas, o človek, ki si ustvarjen po podobi božjej! Bile smo mrtve in smo oživele; naše staro telo je sprsteno v zemlji, a me smo se zbudile v novej obleki k novemu življenju. Uči se od nas, o človek, ter tudi ti sléci starega človeka, da se oblečeš v novo, čisto obleko. Dokler koli živiš na zemlji, ne muči se s skrbjo, kako boš napasel in kako boš oblekel svoje telo, to skrb prepuščaj dobremu Bogu, ki je v nebesih. On, ki nas cvetice tako lepo oblači, živi in pomnožuje, on skrbi toliko bolj za tebe, ki si ustvarjen po njegovej podobi.“ — Otroci, poslušajte radi ta glas nežnih cvetie in verujte nemim besedam, ki nam je šeptajo cvetice na uho. Imejte Bogá pred očmi in dobro vest v srei, ter idite brezskrbno po cesti življenja ne boječ se nikogar, ker oče nebeški skrbi za vse svoje stvari na svetu. Tudi smrti se vam ni bati, ker to je gotovo, da vaše, zdaj še mlado in cvetoče telo bode strohnelo, a vstali boste tudi vi v še lepšej in veličastnejšej obleki k novemu — večnemu življenju v nebesih.

I. T.

Otrokova smrt.

Dete v postelji leži,
Mati pa pri njem sedi.
Oj! kakó je prej skakljálo
Ter veselo se igralo!
Zdaj mu ténno je okó,
Prej mu bilo je svitló.
Blédo je njegovo lice,
Suhe so mu zdaj ročice. —
Déte! — bolno, bolno si! —
Mati bridko se solzi;
Ona vé, da dete kmalo
Večno, večno bo zaspálo. — —

Dete mater je vprašálo:
„Kaj se mama vi solzite?
Rajše k meni sem lezite,
Sladko mene poljubite;
Mirno jaz pri vas ležim,
Sladko poleg vas zaspim.“
Mati vse je to storila
Ter bridkeje se solzila.
Dete mater je objélo
Sé svojó ročico vélo,
Ter zaspálo sladko, milo, —
In se več ni prebudilo.

Devoján.

Prirodopisno - nateroznansko polje.

Ris.

Ris ali krvoločne zverádi mačjega plemena živi pri nas razven divje mačke jedini ris (Luchs, Felis lynx), a tudi ta se od leta do leta bolj izgubéva iz naših gozdov. Na Slovenskem je menda ris samo na Kranjskem v notranjskih gozdih še dandanes stalna zvér; kajti skoraj ne mine leto, da ne bi kacega ustrelili ali saj zaslédili. V zimi 1855. leta sem videl tri ubite rise iz borovniških gozdov. Bolj pogostoma nego li pri nas živé ti krvoloki v severnej Evropi, posebno v Švediji in na Ruskem. Na Nemškem so ga že popolnem iztrébili.

Ris je prav za prav mačka, ali vender se v nekaterih stvaréh razlikuje od drugih maček. Truplo mu je do 94 centimetrov dolgo, katero nosijo močne, širokocapaste in visoke noge; kratki in debeli rep mu je v zadnjem polovici črn. Mačja glava je po licih obrasena z dolgo dlako, da se vidi, kakor bi imel brado; žareče mačje oči imajo podolgasto zenico (punčico), koničasta nšesa mu krasé črni štrleči čopki, po katerih ga je najlaže poznati, ker druge mačke kaj takega nimajo. Sivkasto rujava dlaka je posuta bolj ali menj z rujavkastimi lisami in pikami. Ruski in švedski risi so večji in lepše pisani. Samica je bolj rudečkasta ter ni tako lepo pisana.

Ris prebiva po samotnih gorskih gozdih v najtemnejših skriynih goščavah; svoj brlog ima najrajše v kakej suhej jami v votlih pečinah ali med razsednim skalovjem. Kakor spoh mačka tudi ris nima dobrega nosú ter ne more sléditi živali; zato se spné na kako višavo in od onod po mačje skače na mimoidoče živali. Rad se stisne v kako razpóko, vleže se na visoko čér, počene na star parobek ali se pa zlekne po širokej veji mogočnega drevesa.

Časi po več dni leží na istem mestu, z nobenim udom ne gane, človek bi mislil, da je mrtev, ali nastavljeno uho vse sliši, bistro oko vse vidi. Risov ostri vid se slavi v prigovorih; nekda se celó mislili, da lahko skozi zid vidi. Ako se približa risovemu skrivišču kaka žival, bodi si zajec, jazbec, srna ali jelen, kakor strela skoči nanjo, zasadí ostre kremplje vanjo in se jej zagrizi v vrat. Če pa skoka ni dobro poménil, ne skoči drugič, niti ne preganja dalje živali, nego vrne se zopet na préžo. Majhen žival koj na mestu oblada; a srna, jelen ali los večkrat še nekoliko časa dalje divja s pisano mačko na hrbtu, ali zamán, ker jej uiti ne more. Ris jej pregrizne glavne žile na vratu in poželjivo sreblje vročo kri; žival se zdrzne, omahuje, zvrne se in pogine. Ko se je nalokal krvi, razpórje trebuh in požré drobovje; časi iztrga tudi malo mesa iz vratu, a vse drugo pustí lisicam in volkovom.

S tem si pa krvožejnosti še ni ugásil; ako le ugleda kako drugo žival, takój bo planil nanjo in jo bo zaklal, ravno tako tudi tretjo in četrto. Pripoveduje se, da je jeden sam ris v jednj noči zaklal 30 ovác. Zaradi te nenasitne krvoločnosti je ris v lesovih, kjer se drží divjačina, najškodljivejša zvér.

Ako mu po več dni ne pride nič pod kremplje, potlej po noči lačen tuli skoraj kakor pes in se daleč okolo klati po lovu. Sestradan ris zalezuje ovce in koze na paši, in napade še celó goveda.

Vzpomladi skotí samica v brlogu po 2 do 3 mačeta. Vjeti mladiči se dadé ukrotiti, privadijo se človeka in hodijo za njim, ali posebnega veselja mu ne delajo ter navadno tudi kmalu poginejo. Domača mačka se ž njimi ne more sprijazniti.

To škodljivo zvér povsod hudo zatirajo. Najlaže je risa ustreliti na préži, ker ne beží pred lovčcem. Strmo ga gleda in ne umakne očesa od njega. Ako lovec nima puške pri sebi, lahko svojo suknjo obesi na grm in gré domov po strelívo. V suknjo zamaknen počaka ga ris na svojem mestu. Ali zdaj je treba dobro mériti; kajti nevarnost za lovca je velika. Ako je ris samo ranjen, plane razkačen na lovca, zasadí mu kremplje v prsi in se tako togotno vanje zagrizi, da se ne dá z lepa odtrgati; tudi se take rane ne célijo rade.

Risova koža daje imenitno krzno, ki se prav drago prodaje.

(Fr. Erjavčeve „Živali domače in tuje.“)

Razne stvari.

Rešitev rebusa v 5. „Vrtčevem“ številu.

*Veliki zvonar je najviši hrib na
Koroškem.*

*(V njem i zvonar j ena j v vsaki rib
na vsaki oškem).*

Prav so ga rešili: Gg. Jenes Klūka na Rakeku; Iv. Tosti, jav. tehtar v Trstu; Fr. Čokelj v Trstu; Jože Šmidt v Trstu; Jeler Vodopivec, dij. v Gorici; Edi Vohinec, Iv. in Fr. Zega, Tone Perpar, V. Krašovic, Jak. Ancei in Lojze Colnar, dijaki v Novomestu; Henrik Pretner, realec v Ljubljani; Ernst Racič, učenec v Ljubljani; Iv. Abram, učenec mešč. šole v Krškem; Fel. Kovačič, učenec v Gorici; Hugo Ripsl, Rihard Velej, Fr. Čretnik, Fr. Kukovič, Jož. Žveglar in And. Drofenik, učenci v Št. Jurji na juž. žel.; Iv. Kulavic, učenec v Novomestu; Alojz

Indihar, Jan. Zabukovec, Jož. Virant in Fr. Žlindra, učenci v Vel. Laščah. — Mat. Sebenicher, gospa na Rakeku; Rozina Kaučič in Roza Černovšek v Št. Jurji na juž. žel.; Tončka Šavnik v Biljah; Lizika Slemenik, Trezika Belanski in Ursika Marovšek, učenke na Dobrni; Micika Turk, M. Pavčič, Fr. Oblak, Mar. Juvanc, Amalija Sadar in Ivanka Tomšič, učenke v Vel. Laščah.

Listnica. Gospd. Olga Geršak uč. v Ormoži: Knjižica „Peter rokodelčič“ je uže poprej bila plačana; poslanih 40 kr. vpisali vam smo za III. knjižico, katero dobite o svojem času. — J. Z. v M.: Izmej poslanega gradiva bomo porabili, kar je dobrega zrna. Pesnice še niso zrele. — J. R. v R.: Pesen z napevom smo prejeli. Kadar nam bodo materialne moči pripuščale, prinesemo jo. — V. Š. na Z.: Poslane stvari niso za tatis. — J. Z. v K.: Pesen „Ukradena greča“ ne ugaja našemu listu.

Vabilo k naročbi.

S prihodnjim mesecem, t. j. uže s prihodnjim „Vrtčevim“ številom se začne **drugo polletje**; zatoraj uljudno prosimo vse óne čast. gg. naročnike, ki so si „Vrtce“ naročili samo za **pol leta**, da poteklo **naročnino** takóž **obnové**, da ne bodemo imeli neréda v razpošiljevanji. „Vrtce“ stoji za **pol leta 1 gl. 30 kr.**

Novim naročnikom lahko postrežemo še z vsemi letošnjimi listi.

Pri tej priložnosti opominjamo tudi vse óne čast. gg. naročnike, ki nam so še **vso letošnjo naročnino** na dolgu, da svojo dolžnost v tem mesecu storé, ker nam brez materialne podpore lista izdajati ni mogoče onako, kakor želimo mi in naši naročniki. Mi nemamo nobenega kapitāla, iz katerega bi mogli zajemati, kadar nam je treba novih podob in drugih stvari, ki jih je treba v izdavanje „Vrtca.“ Vse te obile troške plačujemo le iz doneskov, ki nam dohajajo od naročnikov. Zatorej prosimo, naj bi naši čast. gg. naročniki ne zaostajali z naročnino.

Ker pride III. zvezek knjižnice za slovensko mladino kmalu v tisek in ga bomo jeli razpošiljati brž ko bode gotov, prosimo, kdor bi to knjižico rad imel in se ni še naročil na njo, da k „Vrtčevem“ naročnini priloži še **40 kr.** in knjižico dobi potem poštnine prosto, kakor hitro pride na svillo.

Uredništvo „Vrtčevo,“

mestni trg, št. 9 v Ljubljani
(Laibach).

„Vrtce“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr.
Napis: Uredništvo „Vrtčevo,“ mestni trg, št. 9 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik **Ivan Tomšič.** — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.